

DIBLICACIÓ
QUINZENAL
D LITERATURA:
I ART: GIRONA

MEFISTÓFELES

¡Home únic en ton orgull!
Quin fora ton desencant si pogues-
sis fer-te aquexa senzilla pregunta:
—Qui pot tenir una idea savia ò
necia que no hagi sigut concebuda
en lo passat?

GOETHE.

Núm. 31.

Any II.—30 Abril, 1903.

DE LITERATURA CATALANA

A MON AMIC FRANCISCO VIVER

He llegit forses vegades l' article que fa poc tingueren a be dedicarme en les planes de la present Revista. He llegit vostre treball i un dex agre-dols ha sigut lo que m' ha restat, fentme pensar en les grans veritats que canten vostres paraules per mi sempre autorisades. Car si vos agafareu l' assumpte pel cantó del *humorisme*, en quin genre porteu tan ben tallada ploma, mancat el que axó escriu de les facultats que a vos adornen, permeteume dir quatre paraules en serio respecte al matex.

Generalisém, já que més no pot ferse dintre 'ls límits d' un article.

Com molt bé dieu, domina a les lletres catalanes el genre poétic. No 'ns fiquém a esbrinar de quina mena de plomes procedex; lo que si podem dir, que abstret dels capitostos de la poesia catalana, prou massa venerats per esser nomenats aquí, i d' alguns joves que seguexen en gloria ja que no en sos procediments, ses petxades, la poética catalana té un tiny d' uniformitat que la fá monótona, freda, faltada de nervi que porti 'l sacsex al cor, sense la virtut dels genres francesos i alemanys d' avui dia, que s' obstinen en no descobrir la intenció fins la derrera paraula, que es am tot i ser l' acabament del treball poetic, la clau que porta al enteniment a vesllumbrar quelcom que no veiem, pro que 's desprén de la poesia; no porta en si la poética catalana aquesta genial condició de la poética moderna, l' anomenat *sugerir*, que tan de valor dona a les produccions literaries avui en boga. Es esser per demés ignorant el respondre a lo dit, que l' esplendidés de la llengua de Moliere, és la que ho fa tot, ja que no hi ha que cercar la raó en la materialitat de la llengua, que rés diu, si no ve animada d' un raig d' inteligencia.

Prescindím de que les modernes formes de versificació, no s' han per are implantat a Catalunya, aont priven encar els encararats motllos antics; prescindím de que 'ls joves conrehuadors de la poesia catalana, no tinguin sisquera noció dels sublimes modos de dir, dels inglesos William Watt-

son (1) i Henry Newbolt (2) autors respectivament de les obres abax mentades; que no coneguim la diafanitat de les obres del belga Adolfe Kraffk, (3) ni les esculpturals formes dels francesos Etienne Renand, (4) Jaccques Constant (5) i Gustave Millot; (6) empró no podem menys de demanar que 's fuetegi per la crítica i 's declari guerra a tot intel·lectual *gastat*, majorment si és jove, entenent per *gastat*, el que sense escrúpuls, ressuciti modos de dir antics, assumptos tocats am mil variants i repetexi patrons poetics que merexerien l' oblit més august. Que poques vegades al comensar a llegir una poesia, majorment si es d' un novell poeta, no s' endevina l' acabament!!

En cert modo, podém considerar aquesta afició á escriure en poesia a Catalunya, com salvaguardia de la prosa. Quanta raó teniu en aquell paragraf, "i no parlo del die en que tota la gent de pretensions se les agafés per la prosa, que alashores sense trabes de rimes, ens saltaria pels camps intel·lectuals una invasió tan ó més formidable que la dels primers segles de l' era cristiana".

Mes si en certa manera resguarden les aficions poétiques el camp de la prosa, impedint que se la malmeti, ne resulta per altre cantó de tot axó la falta de subjectivitat que adquirex lo que se 'n diu la veritable literatura d' un país, la falta de personalitat d' una manifestació humana. Jamai una nació tindrà relleu en el camp de les lletres, com no posposi á la prosa, tots els demás genres literaris.

I es que dintre 'l camp de la prosa, hi caben tractats literariament totes les manifestacions del saber humá, que no poden ser tinguts mai en compte dintre la varietat poética, de si més imaginativa i menys práctica. Aquí tenim assenyalat el primordial defecte de la actual literatura catalana. Fins que la prosa imperi, fins que se 'ns mostri amb un caracter i certes condicions que esdevindran quan les costums, les tradicions i els conexements que imperen dintre Catalunya, s' hagin cristallisat en son sí, no 's podrà dir

(1) Selected Poemes.

(2) The Sailing of. the Long Ships.

(3) Les Nuptiales.

(4) Poesies.

(5) Les Boniments et les Mirages.

(6) Ombres du passé.

que Catalunya tinga literatura. Lo que avui s' anomena tal, es l' aplec d' espurnes aïslades, de reflectes espargits, indecisos, que no saben aont parar. Per axó, veiem cada dia l' aparició d' una revista nova, en quines planes figuren versets y articlets a dojo, que quan els heu llegit vos quedeu am l' enteniment com avans de ferho, sense una idea nova que vinga a fervos comprendre que en llurs autors hi bategui sentiment literari.

I es que á aquestos autors, a mes de mancalsi preparació, els fa falta la condició d' observadors, l' amor al estudi, a la deducció i a la comparació literaria, tot provenient de que no tenen la deguda preparació. Escriuen per escriurer, contenen, perquè lo narratiu no requerex esforços d' intel·ligencia, dexen lliurer l' imaginació, porque amb aquest senzill trevall no forsen la voluntat envers l' estudi, de tot lo que ne resulten coses molt boniques, molt pulides, molt corcades i malt inútils.

D' aquí ve que cap autor arriba a agafar un nom per mes que escrigui, porque son trevall no és ferm, ni es sólit, i tota obra de retalls, s' esbocina; d' aquí que cap autor amb aquesta indecisió que l' aclapara, agomboli per mes facultats que tingui, a son entorn estol d' entussiastes que posseits de la bondat de son istil, l' expandixin en la mes hermosa varietat, creant escola; de aquí que al analisar la obra d' un escriptor catalá la veiem faltada d' *unitat*, sense ideals a perseguir.

Avui per avui, te molta rahó Leon Pagano, distingit escriptor italiá que conexent a fons la literatura catalana, qui judicava no fa gaire en *La Riviera Ligure*, el modern resurgiment de la literatura catalana, dient "la literatura moderna catalana no té mes qu' una finalitat, la d' ensenyarse a si mateixa la riquesa de llur llengua, sense perseguir alló que deuria, so és evidenciar lo pensar i lo sentir del poble que la conreua, esteriorisar sos sentiments en forma personal, adequada a la naturalesa del poble catalá, lo que en derrer ecstrém vol dir fer veritable literatura catalana, porque am relleu se la vegi i estudi al ecstranger".

El jorn en que 'l jovent intelectual de Catalunya se conveni de que avans de posarse a escriure, es precis haver llegit moltíssim de lo que hi ha escrit, quan se conveni de

que no n' hi ha prou, amb esteriorisar lo que pensa i pintar lo que veu, que se convensi de que es precis en la obra literaria, posarhi estudi, observació, reflexió i comparació, allavors serà arriuat el dia de creurer que les manifestacions del intelecte catalá constituhexen una literatura digna d' esser tinguda en compte entre les mes avensades del mon civilisat.

RAFEL GAY.

¿SE POT PRESCINDIR DE LA REL·LIGIÓ Ó SEGUIR LA QUE MES AGRADI?

Que l' home, criatura racional y lliure, ha de honrar á á Deu Nostre Seyor y tributarli culte intern y extern es veritat tan clara y evident que la han reconeguda y practi-cada constantment tots los pobles de la terra. "Se podrá "trobar, deya el savi Plutarch, ciutats sense muralles, sense "cases, sense lleys, sense moneda, sense cultura literaria, "pero no se podrá trobar may un poble sens relligió, per- "que es mes facil edificar una ciutat á l' aire que constituir "una ciutat sens relligió." Quan exacte siga aquesta afirma- ció del filosof gentíl, ho demostra clarament l' historia, que nos ensenya que á la India y á la China, á Egipte, y á la her- mosa Grecia, á la dominadora Róma lo mateix que entre els pobles barbres que la destruiren, tant entre els pobles civilissats del Asia y d' Europa com entre les tribus selvati- jes del Africa y de la Oceania, sempre y per tot arreu ha existit algun culte, alguna relligió.

Que en la designació d' aquest culte y d' aquesta relli- gió s' han equivocat miserablement els homes, es innegable, y axó prova quan feble y de quants desatinos es capás la rahó humana, dexada á ses soles forces, pero no hi ha dub- te que aquest testimoni universal y constant es argument incontestable de que el sentiment relligiós no reconeix per causa l' ignorancia, ni la preocupació, ni la farsa sinó la mateixa naturalesa racional del home. Estava reservada á

nostres raquítics politicayres y sofistes la trista gloria de posarse en contradicció ab la humanitat entera proclamant l'anomenada llibertat de cultes ó siga el dret de professar qualsevol religió ó de no professarne cap si axis passa per la barretina. Aquesta llibertat de cultes, basa y fonament de la llibertat d'impremtas d'associació, de ensenyansa y de totes les demás llibertats de *perdicció* que forman la fesomia peculiar y característica de nostre actual societat, ha sigut rebuda ab entussiasme indescriptible per tots els que 's troban estrets y violents dintre els motllos del deber, al mateix temps, que una munió esferehidora de escriptors, sense Deu y sense consciencia, há explotat en profit propi aque entussiasme de la corrupció y de la ignorancia, enlayrant y proclamant la llibertat de cultes com la joia mes valiosa, l'honor mes preuat, la conquesta mes gloriosa de la moderna civilisació.

¿Hem nosaltres de suscriurer tan entussiasmes elogis? ¿Será veritat que la primera condició per assolir la regeneració de nostre Patria ha de ser prescindir y arreconar, com trasto vell y passat de moda la unitat religiosa? ¿Es cert que per esser un poble avensat, y aymant del progrés y benestar s'ha de donar ampla facultat pera que cada hù fassa lo que vulga en materies de religió?

Avans de contestar á aquestes preguntes es precis distingir la *llibertat* de cultes de la *tolerancia*. Consisteix la primera en el supost dret de prescindir de tota religió ó de professar la que mes agradi: consisteix la tolerancia en permetrer, en no impedir l'exercici d'una religió falsa, sens autorissarla expresament, ans al contrari considerant-la com á mala en sí mateixa y sols permisible per rahó de certes circumstancies que s'imposan. De manera que la tolerancia se funda en un *fet social*, deplorable sí, però que s'ha de respectar *interinament* per no ser possible la seva repentina destrucció, però entretant no s'omiteixen els medis convenients per ferlo desapareixer poch á poch. La llibertat de cultes, per el contrari, reconeix el *dret* de professar qualsevol religió ó de prescindir de totes, dret que considera com element estable y permanent de tota la societat. La tolerancia reconeix la necessitat de la religió y que sols *una* pot esser la verdadera: la llibertat de cul-

tes las considera á totes bones ó á totes inútils. La tolerancia sols te rahó d' esser en un país que en sa majoria professi una rel-ligió falsa: la llibertat de cultes únicament la volen establirla el seus defensors en las nacions ahont se professa la rel-ligió verdadera. La tolerancia, en una paraula, pot ser lícita y fin convenient y llohable, si 's tracta, per exemple, d' una nació embolcallada en les tenebres de l' heretjía ó de la infidelitat, puig arrancar de cop y volta aqueixes creencias erróneas y sustituirles per altres, verdaderes, sí, pero desconegudes y per lo mateix aborrides per la majoría dels ciutadans, ensemps que tasca impossible, es imprudencia que sols pot conduhir á cataclismes y reaccions contraproduhents. El sentit comú dicta que en semblants casos se toleri la relligió falsa, mentres que per tots los medis oportuns se procura esvahir l' ignorancia y les preocupaciones, preparants axis á les intelligencies per rebre la llum esplendorosa de la veritat. La llibertat de cultes, per el contrari, es sempre, mala en totes les circumstancies *absurda*, sempre *funestíssima*.

Es absurda en primer lloch perque suposa que l' home te el dret de tenir ó no tenir relligió ó de seguir la que mes li agradi: suposició falsíssima, perque ó s' ha d' admetrer l' ateisme, ab totes ses horribles y desesperadores consecuencias, ó hem de reconeixer y admetrer l' existencia d' un Ser Suprem de qui hem rebut primariament l' esser, la vida, y tot lo que som.

Quan l' home puga dir á Deu: res os tinch d' agrahir, tot lo que tinch es meu, no depenjo de Vos, allavors, y sols allavors, podrá ser lliurecultiste. Mentres axó no succehesca, y mentres la rahó natural dícti que al rey se li deu honor y vasallatje, al pare amor y reverencia, y al benefactor agrahiment, ¿á Deu, Rey de Reys y Senyor dels que dominan, á Deu, Pare amantíssim del home, axis en el ordre de la naturalesa com en el ordre de la gracia, á Deu. Benefactor generosíssim de qui procedeix tota cosa bona, no li deurém sumo amor y complerta obediencia, profunda gratitut y honra suprema? ¿Es que *sols* á aquet Rey immortal no hem de servir, *sols* á aquest celestial Pare no hem d' estimar, *sols* á sos innumerables beneficis hem de ser

desagrahits? ¿Ha de esser l' home com el cavall salvatge que á ningú vol estar jubjecte, que no vol reconeixer cap duenyo, ó ha de tenir el cor mes dur que les feres del desert que no poques vegades han donat mostres d'agrahiment? Donchs bé: el conjunt y manifestació, d' aquets actes d' amor, d' agraiment, d' obediencia, de vasallatje envers Deu Nostre Senyor forma y constituhex la religió: per lo tant es aquesta á tothom rigurosament obligatoria. Tan obligatoria, que ni Deu Nostre Senyor, Llegendador Suprem pot dispensarnos de ella, porque los preceptes de la Lley Natural son absolutament inmutables; porque Deu no pot autorissar que la creatura no estiga subjecte á son Creador, ni que el fill desobehesca á son pare, ni que el que está rebent continuament beneficis y favors inefables, sols tingué despreci ú oblit per son incansable Benefactor.

Agrahiment, amor y obediencia hem dochs de tributar á Deu Nostre Senyor, y no del modo que nos dongui la gana, sinó del modo que siga á Ell agradable: y per lo tant, si Ell ha determinat el modo, si ha senyalat alguna religió, com en realitat ha fet, aquella, y sols aquella deu l' home professar.

P:

(Acabarà.)

L' ALGUER

*¡Gentil Alguer, pahis del meu amor,
vora la mar t' asseus!*

*La mar te besa 'ls peus
y los camps t' enrevoltan de verdor.*

*L' historia, las costums y lo llenguatge
tot en tu és catalá;*

*del mont de Sant Juliá
finsament á las algas de la platja.*

*Per tant y tant de temps has conservada,
en mitj del pópul sart,*

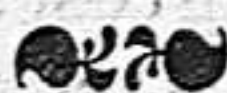
*del Rey En Pere Quart
la llengua tan gloriosa y estimada.*

*i Quants de recorts te porta à la memoria
aquest parlar vibrant,
que sol en ell pensant
se renova la tua passada gloria!*

*Un pòpul que conserva 'l son parlar
no és que tot ha perdut,
no és un pòpul vensut,
ma encar' li arresta temps á s' aixecar.*

RAMÓN CLAVELLET,

L' Alguer, 1903.

EN BOIA

En Boia era un boig ignoscent d'aquells que no fan mal a ningú, bon minyó, trevallador, fidel a l'amo. Era d'aquells que s'entretenen am la mainada, i que qualsevol bailet els fa riure d'alló més, i saltar i ballar; era lo que se'n diu, de les áligues. Al poble, ont és costum de tornar a batejar sense por de caure en les censures de l'Esglesia, li havia tret el nom de Boia, perque quan petit es passava tots els dies guardant els xais de la masia ont s'estava com a mosso. El Sr. Rector l'estimava perque no faltava mai a missa i feia bondat, i hasta li donava algun quartot qu'ell es malgastava per *matzines*, ségons en deia ell de l'aiguardent, a la taberna ont no mes es permetia 'l luxó d'anar-hi 'ls dies de festa, a matar-hi les tardes. Un que no l'hagués conegut i l'hagués vist fent broma en mitj de l'homenam de l'hostal i l'hagués sentit escarnint (axò i tocar les campanes era la seva dèria) tots els animals volàtils, bosque-rols i domèstics, desde 'l melós rossinyol a la rogallosa granota, desde la guinèu astuta—que diria l'Isop—hasta l'estúpida gallina clocaire—que diria un novell escriptor felís en trovar epitetos gràfics—ja hauria conegut de primer entuvi qu'aquell bon minyó, que pèls efectes semblava que s'hagués empassat l'arca de Noé, tenia les rodes de la màquina del cervell desequilibrades, que n'hi faltava una rosca,

A l' hostal, que 'n deien de càn Mietus desde temps inmemorial, hi havia una mossa, com es de rúbrica a totes les tabernes in-nombrables de molts pobles de Catalunya, tal vegada com a reclam de la fadrinalla, pot ser per la raó que donaven els parroquians *festius* de càn Mietus, que deien que si la noia 'ls servia 'l beure, trobaven la beguda més bona.

Al rebés de lo que passava amb els altres concurrents, la Teia, (diminutiu de Dorotea) qu' axis es deia aquella mossa filla den Mietus per més senyes; ella era la que comensava la broma ancara no veia arriivar el bo de 'n Boia, que embadalint-se i mitj engrescat am tanta broma i arrifada de la Teia i contertulians, s' arrivà a creure i a empassar la bola de que 's casaria am la noia, com es va empassar un die la de que ell era l' home més sabi que hi havia al món, i que per xò 'ls diaris en parlaven molt; molt en parlaven ¡burrango!, vès qui ho diria: un pastor. Pro pastor va ser David, com varen dirli alguns *enllustrats*, i després va arriivar a Rei. Si no que 'n Boia no sabia de lletra, *vatua!* i a fe que si n' hagués sapiguda haguera arriivat molt amont, segons li deien.

—I doncs, Boia, ¿ja has vist la xicota?—comensava la Teia.

—Oidà. Pas fins ara, veies.—I esclafia una gran riallasa, ensenyant un rengle de dents que semblava que a la boca hi tingués alguna màquina de trinxar.

—Boia, tu m' enganyes. Mira que m' ho han dit.

—Si! Veies qui t' ho haurà dit, mentidera.

—Un aucell que m' estima molt m' ho ha vingut a dir.

—Si ¡Cu-cut!

—Vaja—feia en Pistros, clavantli una mirada de murri, —no siguis llonza. Tu si que 'l dèus trovar bo l' aiguardent.

—Com que te 'l dona la Teia—responia un altre concurrent.

—I bona mesura, vatua!

Ell se 'ls escoltava am la boca oberta, d' ont li saltava de tant en tant alguna babaia que s' axugava am la màniga del gec, i deia per tota contesta:

—De mes verdes se 'n maduren.

—Ja vas per l' ideia, Boia?—feia un altre a tall de janfúmere.

—En Boia rai,—la Teia assentantse—els que arrecona no veuen pas més la llum del sol.

—Tira pexet. Ja ho se ja que 'n guarda de groga de moneda.

—Pas vritat,—responia ignoscentment el beneitó—ara no vui dir que no hi hagi algun *napoleion*,—i reia altra vegada obrint desmesuradament la boca.

* * *

Pobre Boia! Qui li haguera hagut de dir que 'l murri d' en Pistrus, el que li feia mes broma de la colla, aquell, aquell li segava l' erba sota 'ls peus. ¡Maliatsiga de borde-gàs! pensava i deia tot sol el benèit; vès, vès quina jugada; jo que ja tenia projectada l' anada a Montserrat, ja tenia contractat el terrisser per comprarhi els plats el die del casament; el sastre pel vestit, te ¡maliatsiga! vès. Un dia qu' estava abismat amb aquestes cabories el trovà tu per tu en Pistros, aquell murri que l' enganyava.

—Boia, que te n' has desdit del casament? mira que la Teia t' anyora ¿com és que no vens mai a l' hostal?

¡Reira de llamps el toc a n' el murri! vèies quina barra!

En Boia no 's va poguer contenir. Com una fera que 's llença al demunt de la presa, es rebaté sobtadament sobre 'n Pistros, apretantli fortament amb una ma 'l coll en actitud de escanyarlo i aguantant-li am l' altre 'ls brassos. No cal dir qu' aquell infelís tot i sent beneit era dels homes més valents que hi havia al poble. No és que 'n Pistros fos tampoc cobart, pro degut sens dupte a la inesperada embestida de 'n Boia, al qui mai ningú havia vist fer mal, i per altra part veient que amb un boig no s' hi pot jugar no feu altres esforços que per deslligar-se d' aquell boig fora d' ell metex.

—Mira, Pistros,—deia en Boia—si 'm tornas a enganyar mai més, t' escanyaré ¿ho sents?

—¿Jo t' he enganyat, Boia?

—Si, perquè 'm dius sempre que la Teia 's vol casar am mi, i 'l Sr. Rector em va dir que tu i ella us casariau aviat. I tu 'm vares dir que jo era molt sabi ¿sabs? I 'l Sr. Rector em va dir qu' era molt burro perquè venia al hostal! I no hi vindré més, no, al hostal! llamps us ensorrin a ne tots.—

Aquí 'l dexà i sense dirli res més continuá 'l seu camí

però tot just havia dat alguns passos es girà i cridà a n' en Pistros.

—Ei, Pistros! escolta, no tinguis por, vina.—

L' altre s' hi acostà ancara que 's posà a deguda distancia per lo que pogués succeir.

—Escolta tu; alló d' escanyar no 'n diguis pas res a ninhú ¿ho sents? perquè 'm ficarien a la presó.

—Boia—feu en Pistros allargantli la ma,—tocala; per mi, amics com abans.

—I ¿es vritat axò del teu casament?

—No, home; no; ves si ho seria; pro com que no m' has dexat esplicar. Els que t' ho han dit t' han enganyat. El Sr. Rector es molt bromista; i et penses que jo no ho sé de cert que t' estima la Teia? Pro com que n' hi ha que 't tenen enveja per axò diuen que jo mi haig de casar. Escolta, Boia, ¿que no 'm conexas a ne mi?

.....
Potser si, potser si... anava pensant aquell beneit, tot rient i babejant, i axugantse de tant en tant am la màniga; pot ser si, veias, que 'm tenen enveja. En Pistros es un bon xicot. I es clar ¡pobre Teia! si m' estima molt; i es guapota.

Que anirà be, que anirà be, a Montserrat... mitja dotzena de plats blancs... una dotzena de cadires... una calexera... un traje de vuit duros.....

.....
ANTONI VIVER.

LLETANIA ALS TEUS LLAVIS

*Els teus llavis son cantis de frescura
y son ánforas gregas d' ubriaguesa;
son llantias claras en la nit obscura
y pebeters d' encens per la puresa;
Son melíficas gerras de dolçura,
lúcars de rosas de color encesa,
covas inexplorables de riquesa
y cisternas profundas d' hermosura;*

*Vasos d' Orient d' aromas temptadoras
y gargolas estranyas de falsia;
cúpulas maternals y protectoras
y trompetas de mágica armonia;
son petxinas de gracia encisadoras
y son retortas de sabiduria.*

JOSEPH CARNER.

FARUM D' IMPREMPTA

EL DERRER LLIBRE DE MOSSEN COSTA I LLOBERA.

Per més que 's tracti d' un autor intangible per la gent d' escrupulosa consciencia literaria, que entre parèntesis abonda com el mal gram en el camp de la renaxensa catalana, volem dir-hi la nostra am frescor i treure al sol defectes am tota sinceritat. Eczaminat, doncs, el novell volum *Tradicions y Fantasies*, del mestre en Gai Saber, M. Costa i Llobera, no 'ns acaben de fer el pes composicions com: *Na Ruixa-Mantells*, l' eterna cansó de la boja, que si be es presta a lirismes i delicadeses, de tan sentida no produex pas notable efecte estètic; *Dos sospirs*, que seria una simpàtica nota psicológica si no recordes *Cosas de la edad* d' en Campoamor; *El Pou*, mes aviat, pot-ser, digne de presentar se en prosa que en vers; *Flors de Maig*, com i també *La pastoreta*, bon xic moxes. Notarem també qu' ens apar que l' autor procura—en general—que sa inspiració s' espargexi a través de ses poesies am certa regularitat i acompassament estudiats, a tall d' en Ausias March ó de Fra Lluís de Leon: perdó, venerables clacissistes. En el final de *La deixa del geni grech* l' escriptor ha rumiat: en lloc de colorejar i tempestejar sense miraments la soperba escena d' un poble ardit que, contemplant-se anorreat per l' invasor, s' entrega a les flames, dins de les poètiques coves d' Artà; se 'ns repensa i ens enjega una observació:

“*Axi de dol vestides estáu coves d' Artà*”

i ve tot seguint un símil, bonic si 's vol, però que treu una part de la emoció terrible qu' havia col·locat al llegidor en un mon antic, ideal, feréstec, i bruscamment el porta a un mon nou, a n-el mon tal com es veu a n' el present.

Pera aquest salt calia, a nostre lleal entendre, un mica més d' esforços literari qu' el que s' hi ha posat.

Els *alecsandrins*, de rima aparellada en general, donen a la esmen-tada composició una mica de salema i monotonia Però, axò i tot, no queda petita ni insignificant. Es un poema, ó mellor, un gènesis de

poema, magnífic, robust, sobri, magestuós. Les figures de Norendduna —mena de sibilítica verge, en quin pit comensen a sentir-se 'ls batecs del cor hermós del Cristianisme--i del *rapsoda* grec, impresionen fortamen. La mort de Norendduna abrassada a la lira oblidada pel rapsoda fugitiu, en les coves d' Artà, entra en les regions de lo sublim. Per nosaltres, *La dexta del geni grech* es la mellor composició del volum.

S'assembla a n-aquesta per sa magestat i ferma inspiració, l'*Antich profeta vivent*, en quina se 'ns presenta en sa habitació misteriosa la venerable figura de Elias, el profeta arrebatat de la terra en un carro de foc, segons contenen les Santes Escripures.

En *Candor*, hi ha un comens d'un fluidesa, sobrietat i transparencia incomparables:

*“La joveneta no hi veu,
sa mare viuda es baldada,
y son pobres... ¿En voleu
de vida mes desolada?”*

*sa cara de tosch perfil
qu' internament il-lumina
la gracia casta y humil
d' una Verge bisantina.*

*Y donchs en tanta dissort
la pobre jove no 's queixa:
fins un sonris de conhort
casi may sa cara deixa,*

*Lo que li manca de llum
be ho te de clar sa innocència,
y 'l seu parlar du perfum
de flors d' un' altra existencia „*

Es notable a tot ser-ho, per sa versificació esculptural, simbolisme i sentiment patriòtic, *L' arpa*; dexta també impresionada viument la imaginació, la poesia titolada *Les Matines*. Es esquisida, tendra i cor-prenedora, *Breçol de pobre*.

La calumnia venjada: veus-aquí la demostració pràctica de la flexibilitat de la parla catalanesca, un model de tercets, de versos plens d'una especie de sonoritat i polidesa com els dels llatins clàssics. Per sa hermosa versificació, pot-ser aquest treball es el mellor del llibre. No 's cregui per-xò que 'l fons de l' assumpte no sigui ben escullit, que la tradició no sigui presentada ab destresa i color poètic.

No les volem analisar una per una les poesies de M. Costa, am ses belleses i defectes: els gurmants de l' art se 'n formaràn al primer colp d' ull idea completa de l' estil i dels assumptes de *Fantasies y Tradicions*; perquè M. Costa té l' envejable dó de pintar les coses i d' ecsteriorisar el pensament, sens enfarfecs, am justesa, claretat i polidesa. Am pocs autors de la talla del poeta mallorquí la parla catalana avensaria depressa, sòlida i enérgica.

El text va acompanyat de boniques il-lustracions dels senyors Galí, Durán, Llongueras i de nostre company de redacció en R. Masó i Valentí.—J. M.

ÈSPIGOLANT. -- CRÓNICA

En el certam literari organitzat per la agrupació "Els Segadors" va obtenir la flor natural el conegut poeta en Victor Brosa i Sangermán, per sa composició "Corrèu d' espardenyà".

Va obtenir accèssit a la flor natural nostre amic i col·laborador en Josep Carner.

Han mort fa pocs dies l' eminent arquitecte i escriptor catalanista n' Anton M.ª Gallissá, i el mestre en Gai Saber, en Terenci Thos i Codina, autor de la hermosa traducció al català del llibre *Imitació de Crist*. Que Deu els tingui al cel.

Com era de preveure ha sortit elegit diputat per a Olot, el ferm catòlic regionalista en Francisco Albó. Donem a dit senyor nostra humil enhorabona am tot el nostre afecte, puig veiem en ell la genuïna representació del esperit tradicional català, a més de representar son triomf un altre pas en favor de la moralitat de la vila d' Olot, que semblava d' un quan temps ensà dexada de la mà de Deu. Tan de bò els elements sans de nostra ciutat es donguessin l' abràs de germans com els olotins, per a no representar com en les derrerres eleccions un paper tan desairat i trist.

S' ha posat en escena en el Teatre Principal d' aquesta ciutat el drama de 'n Rostand *Cyrano de Bergerac*. Es una obra rublerta d' un humorisme d' aire modern, per més que sos personatjes respirin en l' ambient de la etat mitjana. Escriptors del talent d' en Rostand es lo que manca a casa nostra, diguin lo que vulguin els inconsiderats que fan la mitja-rialla burleta devant la gran obra del dramaturc francès.

S' ha estrenat a Barcelona una òpera catalana, per nom *Follet*, quin llibre es original de l' Apeles Mestres, posat am música de 'n Granados. S' ha estrenat també en la metexa ciutat, una comedia d' en Rusiñol, titulada *L' Héroe*, que diuen que no va fer gaire tropa als militars, i que per altra part com que estem en temps de llibertat, la varen afogar tot just nada.

En Ra'el Monjo acaba de publicar un *Breu compendi de la Historia de Catalunya*.

DESDE PALAFRUGELL

En una població com la nostra, tan ficada dintre la febre industrial, a ont tanta despreocupació per a les belleses, arts, ordinariament hi regna, poden de temps en temps els aimadors de la bellesa, esplaiarse devant de manifestacions d' art veritable i encoratjador per qui viu entre la maror de 'ls negocis i empreses comercials.

¿Vritat, que sembla impossible? Am tot, el Centre de Catòlics i amb ell la població entera esta ben bé d' enorabona.

L' humil chor de senyoretas que tan aplaudit fou en la vetllada necrològica qu' en el prop-passat més d' Agost endressá dita societat á enaltir la bona memoria de Mossen Verdaguer (q a. c. s.), el matex estol d' aficionades qu' am tant bona voluntat com sentiment artístic cantava am tota l' ànima les cançons de nostre malaguanyat poeta, ha prés una volada sorprenenta, i augmentat per valiosos elements i per una secció de joves i noiets, ha donat de sí molt més de lo que jamai se podia esperar, atès l' encongiment qu' havia regnat en aquell Centre durant llargs anys.

El concert del diumenge, dia 19, fou un ver acontexement artístic; poc ningú s' esperava una cosa tan encertada.

La sardana "Toc d' oració", armonisada per el Director am molt d' enginy i conexement de la melodia, fou ecxecutada per tot el chor am gran afinació i sabor popular, meresquent els honors de la repetició; agradá també molt, la "Pregaria á la Verge del Remei" d' en Millet; pro a ont el chor arribá á més altura fou en la "Caritat" de 'n Rossini, guardada ja ecspressament per a 'l final. Acompanyada de piano, harmonium, violins i contrabax feia un efecte indescriptible; bastava mirar per a compendreho, l' entusiasme reflectat en les fesomies dels oients; solzament l' aplauso estrepitós i espontani am que tot el públic commogut interrompé 'l chor final, pot donar una ideia de l' impresió sugestiva que produí en quants l' escoltaven; per la sardana i per la "Caritat" valia la pena d' assistir al concert.

Tot lo demás aná be *Montanyes de Canigó, El rossinyol, El Compte Arnau*, son massa conegudes pera que 'ns en ocupem; no obstant en *L' Emigrant* s' hi notaren lleugeres deficiencias, originades més per l' estat subjectiu dels coristes al comens de la funció, que per falta d' estudi, doncs podem assegurar qu' en els assaigs s' habia interpretat am perfecció.

Cantaren escullides aries, guanyantse merescuts aplausos, els senyors Matamala, Esparragó, Granés, Serrats, i una senyoreta tiple qual modestia ens priva de publicar-ne 'l nom, i que 's guanyá les simpaties de l' auditori am l' *Ave Maria* de Gounod.

Merexen tots els coristes una sencera felicitació; sobre tot la merexen el senyor Director i el jove pianista senyor Genover, qu' am la seva tasca passarán sens dupte moltes fatigues i no 'ls hi mancarán disgustos, empró poden estar segurs de que tots els aimants de la bellesa i de la música parlarán sempre d' ells i de son Orfeó amb elogis encomisticás — *V. P. i P.*